

Sari Karttunen

”Kun lumipallo lähtee pyörimään”

Nuorten kuvataiteilijoiden
kansainvälistyminen
2000-luvun alussa

TAITEEN KESKUSTOIMIKUNTA, TUTKIMUSYKSIKÖN JULKAISUJA N:o 36
ARTS COUNCIL OF FINLAND, RESEARCH REPORTS No 36

Taiteen keskustoimikunta
Arts Council of Finland
2009

© Sari Karttunen ja Taiteen keskustoimikunta 2009

Kansi: Kari Piippo
Taitto: Jussi Hirvi

ISBN 978-952-5253-75-7
ISSN 1796-6612

 Lönnerberg Print

Sisällys

Kuinka kansainvälistyminen muokkaa taiteilijaa?	7
Tutkimuksen tausta ja perustelu	7
”Suomen ihme” globalisoituvassa nykytaiteessa	10
Kansainvälistymisen lajit ja menestyksen mitat	19
Tulevaisuuden taiteilijatyypit	23
Kulttuurintuotannon näkökulma ja palkinto-orientaatiot	31
Raportin kulku	36
Tutkimusaineistot ja -menetelmät	38
Triangulaatio ja vertailu	38
Haastattelut	42
Tutkimusjoukko	51
Uran kulku ja etabloituminen	59
Alku ja läpimurto	59
Taiteellinen toiminta	63
Kansainvälisen toiminnan opettelu	69
Urasuunnittelu ja brändäys	75
Käsitys menestyksestä ja arvio saavutuksista	84
Asema kotimaisella ja kansainvälisellä kentällä	95
Galleriakiinnitykset ja taidekauppa	100
Tallisopimukset ja työnjako	100
Kotimaisten gallerioiden rooli	102
Kansainvälisen galleriasuhteen synty	105
Neuvottelut tuotannon määrästä, muodosta ja sisällöstä	112
Suhde kaupallisuuteen	115
Tulonmuodostus	123
Ansio- ja rahoituslähteet	123
Tulotaso	132
Toimeentulostrategiat ja -ihanteet	135
Tulot ulkomailta	141
Vientiorganisaatiot ja verkottuminen	144
Kokemukset FRAMEstä	144
Taideoppilaitosten kansainvälistymishankkeet	148
Muu viennin ja vaihdon edistäminen	150
Kummit ja luottohenkilöt ulkomailla	152

Liikkuvuus ja nykytaiteen maantiede	156
Matkojen kohteet, määrät ja motiivit	156
Residenssijaksot	162
Paikkamieltymykset ja muuttoalttius	167
Suomi ja suomalaisuus nykytaiteen kentällä	174
Kansainvälistymisen koetut hyödyt ja ongelmat	178
Taiteilijaidentiteetti ja ammattikuva	189
Ammattitaiteilijan määreet	189
Taiteilijatyypit ja palkintosuuntaukset	195
Karisman uudelleen muotoilu	201
Muutoksen airuita vai poikkeusyksilöitä?	207
Lähteet	212
LIITE 1. Haastattelulomake	221
English Abstract	225